

УДК 378.014.24:373.2.091

DOI 10.31654/2663-4902-2026-PP-1-171-183

Пихтіна Н. П.

кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри дошкільної освіти
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя
pykhtina.np@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0001-6684-436X

**ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК КРИТЕРІЙ
ОЦІНКИ ЇЇ ЯКОСТІ ТА ФАКТОР РОЗВИТКУ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДОШКІЛЬНА ОСВІТА»**

У статті здійснений аналіз тенденцій і викликів вищої світової освіти сьогодні, окреслені та проаналізовані основні характеристики сучасної світової освіти: її мобільність, інноваційність, інформаційність та задіяність інформаційно-комунікаційних технологій, інклюзія, дистанційність, освіта дорослих. На основі аналізу зарубіжних наукових досліджень, визначені та охарактеризовані особливості вищої світової та європейської освіти сьогодні. Метою статті є представлення досвіду інтернаціоналізації в НДУ імені Миколи Гоголя, зокрема, як критерію оцінки якості його діяльності та фактору розвитку спеціальності «Дошкільна освіта».

Визначене й обґрунтоване базове поняття статті – інтернаціоналізація вищої освіти як процес систематичного впровадження міжнародного досвіду в освітню, наукову та громадську діяльність закладів вищої освіти, що є невід'ємною складовою співробітництва на різних рівнях. Виявлені маркери ефективності інтернаціоналізації вищої освіти, а саме: інтернаціоналізація вищої освіти на державному та міждержавному рівнях, європейська освітня політика щодо інтернаціоналізації вищої освіти, стратегія інтернаціоналізації на рівні конкретного університету, комунікація та ІКТ у міжнародній діяльності та міждержавної співпраці, задіяність інструментів інтернаціоналізації наукової діяльності ЗВО (індекси цитування, критерії та показники якості досліджень, наукометричні системи, шляхи міграції наукової інформації). Здійснений аналіз їх науково-теоретичних і прикладних аспектів.

Проаналізований досвід проєктної діяльності викладачів кафедри, що ініційовані МОН України та стосуються стратегії впровадження інноваційного зарубіжного досвіду використання гри як засобу соціально-емоційного розвитку дошкільника шляхом викладання відповідних навчальних дисциплін та спецкурсів «Гра у закладах дошкільної освіти: цілісний погляд, системний підхід», та «Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти» в освітній процесі ЗВО. Наукову новизну написання статті складає загальний огляд п'ятирічного досвіду проєктної діяльності Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя останніх років. Здійснено детальний аналіз освітньої та наукової співпраці кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя з Міжнародною Академією Прикладних Наук в Ломжі в межах угоди про співпрацю.

Окреслений та детально представлений важливий вектор інтернаціоналізації освіти – проєктна діяльність викладачів кафедри дошкільної освіти. Зокрема, в межах співпраці з MANS реалізовано проєкт Українсько-Польських молодіжних обмінів, що був реалізований за сприяння та фінансування

Міністерства молоді та спорту України "Формування народознавчої компетентності студентської молоді України та Польщі через національну ідентичність на засадах регіональної культури".

Ключові слова: вища світова освіта, характеристики сучасної світової освіти, інтернаціоналізація вищої освіти, заклад вищої освіти, мобільність, інноваційність, інформаційність, інформаційно-комунікаційні технології, інклюзія, дистанційність, освіта дорослих, зовнішня академічна мобільність, проектна діяльність, інноваційний досвід.

Актуальність. Інтернаціоналізація вищої освіти, спільні міжнародні проекти, закордонні стажування викладачів, забезпечення зовнішньої академічної мобільності студентів, публікації у зарубіжних виданнях – незначний перелік напрямків міжнародної співпраці, що виступають критеріями оцінки якості вищої освіти в Україні сьогодні.

Актуальність заявленої теми засвідчують багаточисельні методичні семінари, зустрічі науковців, викладачів-практиків та представників МОН і НАЗЯВО, які постійно реалізуються на міжнародному, всеукраїнському, університетському рівнях. Формати і активність зустрічей демонструють зацікавленість усіх сторін в обговоренні тенденцій, трендів, викликів вищої освіти сьогодні у світі та Україні. Результати таких обговорень знаходять відображення в практиці інноваційної діяльності університетів, їх міжнародної діяльності і співпраці з європейськими і світовими партнерами.

Вивчення аналітичних джерел, присвячених особливостям вищої освіти у світі, дозволяє окреслити та проаналізувати *виклики*, які супроводжують світові освітні процеси сьогодні.

У кожній країні світу констатується існування низки ризиків, пов'язаних з *процесами глобалізації*, мігрантами. Процеси, які об'єктивно висуюють перед країнами відповідної державної політики, фінансування й освітніх ініціатив з асиміляції осіб, що мають адаптуватись до культурно-освітніх особливостей країни.

Низка викликів, пов'язаних зі стрімкою *зміною пріоритетів щодо найбільш важливих навичок для працевлаштування*, оскільки здобути у процесі професійної підготовки навички оновлюються кожні п'ять років. Така сучасна статистика, згідно якої сучасними навичками високого працевлаштування є здатність чинити вплив на інших і лідерські якості і вміння.

Серед освітніх програм сучасна молодь обирає прикладні програми та *не визнає цінності освітнього ступеню* та піддає сумніву його необхідність.

Потужним негативним чинником, що буде негативно впливати на сучасні світові тенденції та виклики є суттєве зменшення резервів на вступ до ЗВО і до 2028 року він буде мати мінімальний рівень, якого ще не констатувалося у попередні роки.

Аналіз останніх публікацій. Виходячи з представленого вище аналізу тенденцій і викликів вищої освіти у світі сьогодні, важливим, за оцінкою вітчизняних та зарубіжних науковців, є процеси інтернаціоналізації освіти, які можуть поліпшити негативні тенденції у світовій освіті та сприятимуть реалізації освітніх потреб української студентської молоді у контексті викликів війни і ускладнених можливостей значної кількості української молоді для здобуття освіти в регіонах, що знаходяться в зоні бойових дій.

Інтернаціоналізація вищої освіти – це процес систематичного впровадження міжнародного досвіду в освітню, наукову та громадську діяльність закладів вищої освіти, що є невід'ємною складовою співробітництва на різних рівнях [3].

За визначенням *О.Красовської*, *інтернаціоналізація вищої освіти* є процесом систематичної інтеграції міжнародної складової в освітній системі країни, дослідження міжнародного ринку вищої освіти та суспільна діяльність вищих навчальних закладів у світогосподарській системі [4].

Науковці, що займаються аналізом тенденцій і викликів вищої світової освіти сьогодні окреслили та проаналізували *основні характеристики сучасної світової освіти*: її мобільність, інноваційність, інформаційність та задіяність інформаційно-комунікаційних технологій, інклюзія, дистанційність, освіта дорослих.

Згідно статистичних даних останніх років, чисельність студентів, які навчаються у європейських країнах зростає, і з 2019 до 2021 року вона збільшилась на 12% за рахунок вступників з високорозвинених країн. Зростає мобільність здобувачів-бакалаврів на 8%; магістрів – на 19%. Середній вік студентів зріс і становить 24 – 35 років [1].

Науковці зауважують, що тенденції розвитку вищої освіти у різних країнах різні. Вищу *освіту Польщі* характеризують її диверсифікація та перетворення на масову; розширення математичних, технічних, фінансових, медичних та сільськогосподарських спеціальностей.

Вища *освіта Німеччини* є популярною та її отримання престижним для молоді, доказом чого є високий відсоток (94 %) випускників, що вступають до ЗВО. Привабливістю німецької освіти є її безкоштовність для тих, хто обирає німецькомовні програми. Поширеною і затребуваною є освіта дорослих, що реалізується у центрах професійного розвитку [4].

У *Нідерландах* поширеною є освіта дорослих. Через низьку вартість освіти, в ЗВО Нідерландів зберігається висока частка іноземних студентів. Широкий вибір освітніх програм та безкоштовність навчання для тих, хто обирає голландномовні програми, забезпечують високу чисельність студентів у ЗВО. Високим критерієм оцінки ефективності вищої освіти Нідерландів є відсоток (94 %) працевлаштованих випускників.

Вища *освіта Сполучених Штатів Америки* демонструє прогресивні комунікативні стратегії взаємодія викладачів і студентів. Популярними освітніми програмами серед студентства є: бізнес, психологія, біологія, медицина. Нажаль саме для американської вищої освіти, низькими є показники її завершеності. 12% молоді, що розпочали навчання з різних причин його не завершують. Серед проблем вищої освіти Америки актуальними є проблеми, пов'язані з етнічними меншинами [3].

Вищу *освіту Південної Кореї* характеризує задіяність модолі до оволодіння освітніми програмами та навчання у ЗВ. Охопленість освітою в країні складає 70 % – це найвищий світовий показник. Висока мотивація молоді до здобуття вищої освіти, пов'язані з особливостями виховання у родині великої поваги до вчителів, освічених людей та освіти. Для освіти Південної Кореї високою є інтернаціоналізація освіти за рахунок англійськомовних програм. Популярними освітніми програмами є: будівництво, мистецтво і гуманітарні програми, інституційна освіта дорослих. Науковці розглядають один з чинників такої високої популярності вищої освіти у Південній Кореї, включеність в освітній процес дітей з 2-3-річного віку. Країна є світовим лідером з включеності дітей раннього віку до навчання [4].

Маркерами ефективності інтернаціоналізації вищої освіти, за оцінкою науковців, можуть бути:

1. Стратегії та принципи впровадження міжнародної складової вищої освіти в освітню систему конкретної країни, зокрема України;
2. Європейська освітня політика (нормативні документи, фінансування, стратегії інтеграції) щодо інтернаціоналізації вищої освіти;
3. Самооцінювання якості освітніх послуг на рівні освітніх програм ЗВО і принципи розроблення стратегії і тактики міжнародної співпраці на рівні освітніх програм закладів вищої освіти;
4. Забезпечення комунікаційної складової та ІКТ у міжнародній діяльності й міждержавної співпраці сучасних закладів вищої освіти;
5. Задіяність інструментів (індекси цитування, критерії та показники якості досліджень, наукометричні системи, шляхи міграції наукової інформації) інтернаціоналізації наукової діяльності ЗВО [3; 4; 7].

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя накопичив значний інтернаціоналізаційний освітній досвід, представлений нормативними документами університетського рівня, угодами про співпрацю з зарубіжними університетами, цікавими формами співпраці. Кафедра дошкільної освіти як структурний підрозділ університету теж долучилася до інтернаціоналізаційних процесів. У *статті представлений досвід* та результати такої діяльності викладачів і студентів спеціальності «Дошкільна освіта».

Виклад основного матеріалу. Цілеспрямоване розгортання процесу інтернаціоналізації вищої освіти, вищої педагогічної освіти, зокрема, триває у світі біля 30 років. За цей час суттєво змінилося розуміння його сутності, цілей, пріоритетів, механізмів та інструментів здійснення, практичних наслідків і очікуваних результатів.

В останні роки інтернаціоналізація вищої освіти на світовому рівні все більше сприймається як своєрідний «локомотив» розвитку не тільки освіти, а суспільства вцілому, як інструмент розгортання потенціалу освітньої діяльності.

За оцінкою О.Нікітенко, інтернаціоналізація є важливим чинником:

- інтеграції освітніх систем до світового і європейського простору вищої освіти і наукових досліджень;

- налагодження інтеркультурної комунікації, розвитку партнерських стосунків між державами та суб'єктами освітньої і наукової діяльності (інституційними й індивідуальними);

- підвищення якості освіти і наукових досліджень [7].

Починаючи із 2000 року інтернаціоналізація стала ключовим питанням і для європейської вищої освіти.

В Україні процес інтернаціоналізації розпочався із суттєвим запізненням. Проте в останні десятиліття цей процес активізувався на національному та інституційному рівнях.

За визначенням О. Нітенко, інтернаціоналізація освіти, є одним із чинників становлення глобального простору вищої освіти й класифікується як зовнішня (міжнародна академічна мобільність) і внутрішня (впровадження світових стандартів, інтернаціоналізація навчальних курсів, міжкультурних програм тощо) [7].

Згідно визначення ЮНЕСКО, мобільними міжнародними студентами є студенти, які перетнули національні чи територіальні кордони з метою навчання і на даний момент статистично рахуються поза країною походження [3].

За даними Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), у 2010 р. більше ніж 4,1 мільйони студентів навчалися за межами країни, громадянами якої вони є. Лідерами в цьому процесі є Австралія, Австрія, Люксембург, Нова Зеландія, Швейцарія та Великобританія. В Азії загалом біля 52% усіх студентів навчаються за кордоном; найбільша кількість з таких Китаю, Індії та Кореї (77%). Ці показники мають стабільну тенденцію до зростання за останні десять років [4].

За останні 30 років темпи зростання мобільності студентів перевищили темпи розповсюдження самої вищої освіти в планетарному масштабі [7]. Тенденція до зростання залишається стабільною і зараз.

За даними ЮНЕСКО за останні 25 років мобільність студентів збільшилася на 300%. За даними Центру досліджень суспільства, протягом останніх п'яти років кількість громадян України в університетах Польщі потроїлася, в Іспанії, Італії та Канаді подвоїлася, а в Чехії, Австрії й Великобританії збільшилася на 41% [3].

За даними дослідження, проведеного Інститутом Міжнародної Освіти, у 2002 р. університети Об'єднаної Європи пропонували 560 магістерських програм, які викладалися англійською мовою та могли бути використані для здобуття вищої освіти іноземними студентами. У 2013 р. їх уже налічувалося 6 407 тис. Беззаперечно лідерство належить Нідерландам, Німеччині та Швеції. Щодо дисциплінарного розподілення цих програм, то 28 % – це англійські магістерські програми з бізнесу та економіки, 21 % – програми інженерно-технологічного спрямування, 14% – суспільні науки [7].

Що стосується студентів, які приїздили для навчання в університети України в довоєнний час, це, в основному, особи з Туркменістану, Китаю, Індії, Йорданії, Ірану, Сирії, Росії [4].

До складових інтернаціоналізації вищої освіти належить також і мобільність викладачів. Аналіз літератури показує, що ця проблема ще не розроблена так детально, як проблема мобільності студентів. Проте, мобільність професорсько-викладацького складу, зумовлюється переважно науковими дослідженнями. Так само, як і у випадку із мобільністю студентів, спостерігається нерівномірність у розподілі мобільних потоків. Найвищим рівнем наукової мобільності відзначаються країни, які цілеспрямовано залучають науковий персонал для розширення системи вищої освіти (зокрема, Туреччина). США та Великобританія є найбільшими експортерами наукових ресурсів, і в той же час – найбільш привабливими для зарубіжних науковців. [3]. Доказом цього слугує, зокрема, і зростаюче домінування англійської мови в наукових дослідженнях на європейському континенті. За даними Центру наукових бібліотек, частка дисертацій, захищених у Європейському Союзі англійською мовою має тенденцію до зростання. Щорічні надходження становлять понад 5 000 назв [1].

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя має значний і тривалий досвід інтернаціоналізації вищої педагогічної освіти на інституційному рівні. Він представлений проєктною діяльністю викладачів та можливістю мати міжнародне стажування чи нетривале ознайомлювальне перебування в ЗВО Європи, США. Така проєктна діяльність започаткована ще в 2001–2003 роках співпрацею з університетом штату Айова з місячним перебуванням більше 20 викладачів і студентів. За останні 5 років у НДУ імені Миколи Гоголя співпрацює з освітніми та дослідницькими установами з понад 30 країн на 4 континентах.

За останні п'ять років цікавими, тривалими та продуктивними у фахово-інформаційному та фінансовому відношеннях було 105 міжнародних проєктів.

В межах проєктів, ініційованих Британською Радою в Україні, реалізовані Програма підвищення кваліфікації викладання у вищій освіті в Україні на основі інноваційного зарубіжного досвіду (2020-2021); внутрішні практики та структури підвищення кваліфікації викладання в ЗВО України (2021-2022); Програм адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у місцеві громади шляхом створення нових робочих місць (2023-2024).

В рамках ініціативи UK-UA Twinning, Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя співпрацює з Університетом Вулвергемптона (Велика Британія).

Деякі міжнародні проєкти останніх років передбачають співпрацю з організаціями/установами щодо:

- вирішення проблеми недостатнього представництва жінок у керівництві вищої освіти (2025);

- Художнє самопрезентування українських дітей під час війни

- Інклюзивна освіта в Україні: дослідження кризових можливостей, спільна розробка практики та підтверджуючі докази (2023–2024);

- підвищення кваліфікації/перепідготовка майбутніх та майбутніх вчителів в Україні (Польща, 2021–2022);

- навчання місцевих органів влади та лідерів громад (Швеція, 2022);

- навчання методології дослідження міжнародним командам аспірантів.

Викладачі університету, кафедри, демонструють високу активність та мають багаторічний досвід видання власних публікацій (статей, розділів до монографій, колективних монографій) у зарубіжних виданнях різних країн. За останні роки викладачами кафедри опубліковано у зарубіжних виданнях Швейцарії, Австрії, Японії, Німеччини, Британії, США, Польщі десятки статей, тез за участю у міжнародних науково-практичних конференціях, що проводились в інших країнах.

З метою розширення можливостей для інтернаціоналізації вищої педагогічної освіти як потужного фактору розвитку спеціальності «Дошкільна освіта», про що

заявлено в статті, кафедрою дошкільної освіти, ініційоване підписання відповідних угод: двосторонньої угоди про співпрацю між Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя та Міжнародною Академією Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща; тристоронньої угоди про співпрацю між кафедрою дошкільної освіти НДУ імені Миколи Гоголя, Мовно-мистецьким закладом дошкільної освіти «Академія дошкільника» та Міжнародною Академією Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща.

Освітня та наукова співпраця кафедри дошкільної освіти НДУ імені Миколи Гоголя з Міжнародною Академією прикладних наук в Ломжі, знайшла своє відображення в багатьох заходах, реалізованих в вересні – грудні минулого року. Найбільш вагомими: електронні видання колективної монографії викладачів кафедри дошкільної освіти НДУ імені Миколи Гоголя і Міжнародної Академії Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща «*Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців дошкільної освіти України з інтеграцією в європейський освітній простір*» та колективної студентської монографії «*Науково-теоретичні підходи до розвитку і виховання дитини дошкільного віку*» [8; 9].

Шеститижневе закордонне онлайн-стажування викладачів кафедри дошкільної освіти та тижневе стажування здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта НДУ імені Миколи Гоголя за програмою підвищення кваліфікації у Міжнародній Академії Прикладних Наук в Ломжі: «*Формування професійно-педагогічної та соціально-психологічної компетентностей з розвитком фахової майстерності учасників освітнього процесу у сфері дошкільної, початкової, загальної середньої та вищої освіти з інтеграцією в європейський освітній простір*» (листопад – грудень 2024).

В межах ще одного напрямку інтернаціоналізації: залучення до міжнародних проєктів та впровадження інноваційного зарубіжного досвіду, викладачі кафедри Н.Пихтіна, О.Лісовець, А.Калюжна з 2023 р. долучились до тренінгів для представників закладів, що впроважують навчальні дисципліни та спецкурси «*Гра у закладах дошкільної освіти: цілісний погляд, системний підхід*», та «*Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти*» в освітній процес ЗВО.

Таке впровадження здійснюється в межах Меморандуму про взаєморозуміння між Міністерством освіти і науки України та the LEGO Foundation та відповідно до Наказу МОН України №1235 від 11.10.2023 «Про деякі питання впровадження освітніх компонентів (навчальних дисциплін, спецкурсів, модулів) з психосоціальної підтримки дітей і педагогів в умовах кризових ситуацій, впровадження ігрових та діяльнісних методів навчання і розвитку».

Фундаментальна ідея тренінгу, спрямованого на впровадження важливих для майбутніх вихователів курсів, новий погляд на гру як активність дітей та її роль у їх соціально-емоційному навчанні.

Новий погляд на гру і її можливості передбачав знайомство з новими категоріями і поняттями, а саме:

1. *Агентністю* як базовою якістю та здатністю дитини до цілепокладання, рефлексії, дії, можливостей впливати на конструктивні зміни в оточенні;
2. *Сферами розвитку дитини засобами гри*: активна, соціальна, когнітивна, фізична, емоційна та роль педагога-фасилітатора у цьому процесі.
3. *Активностями для учасників гри*: ресурсна скринька, хмаринка асоціацій, плей-портфолію, чарівний мішечок, різноманітні психотехнічні ігри та вправи;
4. *Ігровими активностями-інноваціями* у соціально-емоційному навчанні дошкільників [2].

Зміст тренінгу передбачав знайомство з Програмою соціально-емоційного розвитку та навчання дітей «*Peppy Pals*» («Веселі друзі») та її педагогічними можливостями у розвитку навичок дошкільників відповідно до 5 основ соціально-

емоційного навчання (СЕН): самоусвідомлення, самоконтроль, суспільна свідомість, соціальні навички, відповідальне прийняття рішень [2].

Розв'язанню завдань програми сприяли її зміст та відповідний ресурс, а саме: циклом з 16 мультфільмів про п'ятьох друзів-тварин, запитаннями для обговорення до кожної серії; набором із п'яти м'яких іграшок; 27 картинок із назвами емоцій; безкоштовним мобільним ігровим застосунком «*Peppu Pals*» («Веселі друзі»); збіркою активностей «Соціально-емоційне навчання з Веселими Друзями»; розмальовками та дипломами; путівником-порадником для педагога щодо імплементації програми в освітній процес [6].

Впровадження інноваційного досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти у Ніжинському державному університеті, здійснюється третій рік поспіль на 3 курсі першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Дошкільна освіта». До такого інноваційного досвіду із застосування гри у розвитку й вихованні дітей дошкільного віку залучались студенти у 5 і 6 семестрах. У п'ятому семестрі впроваджувалась освітня компонента «*Гра у закладах дошкільної освіти: цілісний погляд, системний підхід*». У шостому – «*Педагогіка гри в закладах дошкільної освіти*». Їх зміст і методика вивчення суттєво поглибили знання про гру та її можливості у формуванні агентності дошкільників як базової якості для їх всебічного розвитку [11; 12].

З ініціативи та фасилітування викладачів, майбутні вихователі з задоволенням занурюються в творчий процес засвоєння, відтворення та застосування гри як інноваційного інструменту в сучасному ЗДО.

Аналітичні роздуми, різноманітні активності, до яких залучаються студенти та презентують ігровий підхід до взаємодії з дітьми через основні характеристики гри як радісної, значущої, активної, мотивуючої, соціальної діяльності, відкривають перед майбутніми вихователями можливості дизайн-мислення, творчого та критичного мислення дітей, організації їх дослідницької і проєктної діяльності. Надійними помічниками виявилися хмарні технології на платформі ЗУМ.

Потенціал інших організаційно-педагогічних можливостей гри через моделювання освітнього простору ЗДО, професійний саморозвиток педагога, партнерську взаємодію професійної спільноти та інших ефективних інструментів – важливі для студентів, оскільки попереду по завершенню шостого семестру – педагогічна практика в ЗДО влітку, де сформовані фахові компетенції можна буде застосувати і перевірити їх ефективність.

Проєктна діяльність кафедри у 2025 році розширилась та набула статусу міжнародної проєктної діяльності. У спільному пошуці можливостей міжнародної проєктної діяльності з залученням здобувачів вищої освіти України та Польщі, партнерами MANS та НДУ розроблений Проєкт «*Формування народознавчої компетентності студентської молоді України та Польщі через національну ідентичність на засадах регіональної культури*» та представлений на конкурс у Комісію Українсько-Польських молодіжних обмінів Міністерства молоді та спорту України.

Згідно наказу № 3735 від 16.06.2025 р. вищезазначений Проєкт, що розроблений викладачами кафедри дошкільної освіти, серед переможців конкурсу.

В умовах воєнного стану особливо актуальними є питання формування свідомого громадянського суспільства, створення умов для відкритості і взаємоповаги серед молоді, зміцнення міжкультурного діалогу шляхом популяризації міжнародної співпраці на засадах формування народознавчої компетентності молоді України та Республіки Польща, привернення уваги до народної і культурної спадщини українського і польського народів.

Тому основними завданнями проєкту є створення умов для відкритості і взаємоповаги серед молоді, зміцнення міжкультурного діалогу шляхом знайомства студентської молоді із специфікою культури та освіти іншої країни, поглиблення її обізнаності про європейські цінності та основні права. Це сприятиме активному

пошуку українськими студентами шляхів реалізації можливостей неформальної освіти у межах їхньої професійної підготовки у закладах вищої освіти, розширенню можливості комунікацій та мовленевого спілкування учасників проєкту.

Реалізація проєкту має на меті зміцнити міжкультурний діалог шляхом створення умов для відкритості і взаємоповаги, на основі підвищення рівня їх народознавчої компетентності, надасть можливість отримати знання, опанувати уміння і навички дослідження культури України та Польщі через спільний контекст, їх відтворення у подальшій професійній діяльності й громадській активності.

Результати проєкту забезпечують популяризацію цінностей відкритості і взаємоповаги серед молоді; сприяють співпраці студентської молоді в різних регіонах Європи через спільні творчі, наукові та соціальні ініціативи.

Творчий характер проєкту обумовлений його спрямованістю на реалізацію практичних навичок творчого самовираження та опанування елементів регіональної культури України і Польщі. Передбачені програмою проєкту культурно-просвітницькі заходи сприяють активізації участі студентства у культурно-освітньому житті суспільства, набуттю молоддю здатностей до вияву активної громадянської позиції на основі поваги до прав людини, соціокультурного діалогу на засадах європейських традицій і за європейськими стандартами.

Соціально-економічні наслідки реалізації проєкту полягають у суттєвому підвищенні рівня професійних народознавчих умінь педагогів дошкільної освіти як складової їх професійної підготовки. Проєкт сприятиме формуванню свідомого громадянського суспільства України та Польщі, створенню умов для відкритості і взаємоповаги, зміцнення міжкультурного діалогу.

Соціально проєкт сприяє інтеграції молоді з різних культурних і соціальних середовищ. Це зменшує ризик соціальної ізоляції, зміцнює міжкультурну толерантність і створює умови для побудови довгострокової довіри між народами. Молодь стає активним суб'єктом змін – носієм міжкультурної толерантності, духовності, соціальної активності в своїх громадах.

Проєкт має потужний довгостроковий потенціал, який не обмежується періодом його реалізації. Він сприяє створенню сталих міжкультурних, міжособистісних і міжінституційних зв'язків між українськими та польськими закладами. Це може стати основою для майбутніх спільних ініціатив у сфері молодіжної політики. Додатковим критерієм є підготовка молоді до застосування отриманих в межах проєкту знань і практичних умінь взаємодії з регіональною культурою через: участь у Міжнародному конкурсі наукових і творчих робіт студентської молоді України та Польщі, Проєкт якого розроблений під час перебування української групи у Польщі; організацію наукових досліджень студентів у галузі педагогічної компаративістики; активізацію громадського життя міста Ніжина спільно з культурно-просвітницьким Товариством громадян України польського походження «Астер»; популяризацію української та польської культури в культурно-дозвіллевих заходах студентства НДУ й MANS; профорієнтаційних заходах.

Учасники практичних заходів проєкту зможуть застосовувати набуті знання та навички у межах участі у студентських наукових гуртках «RegionMuseumMini», «Flaming heart»; педагогічної практики в ЗДО та їх музейних осередках; проведення майстер-класів з регіональних народних промислів; у культурно-громадських ініціативах. Довгостроковий вплив полягає в культурному зближенні української та польської молоді. Через спільну народознавчу діяльність учасники краще розумітимуть один одного, зросте рівень взаємної поваги, знизиться упередженість і сформується відчуття європейської спільності.

Проєктом передбачена реалізація принципу безбар'єрності шляхом досягнення фізичної та соціальної доступності учасників. Організація заходів буде здійснюватись відповідно до критеріїв інклюзивності, урахування потреб осіб з інвалідністю,

забезпечення дидактичної адаптованості матеріалів проєкту та методів комунікації учасників.

Принцип безбар'єрності був реалізований інтегровано з врахуванням усіх компонентів та етапів проєкту: планування, організації, проведення заходів та оцінки результатів. Це забезпечило створення відповідного інклюзивного середовища для розвитку соціальних, національно-культурних, народознавчих компетентностей молоді та формуванню на їх основі особистісно-професійної позиції і статусу відповідального громадянина. Така структура та організація проєкту відповідає національним стратегічним пріоритетам у сфері молодіжної політики та освіти.

Проєкт «Формування народознавчої компетентності студентської молоді України та Польщі через національну ідентичність на засадах регіональної культури» передбачав залучення двадцяти восьми молодих осіб, по 14 осіб зі студентів України та Польщі.

За програмою проєкту реалізовано чотирнадцять заходів, зокрема: презентація, відеопрезентація, майстер-клас, дві подорожі-екскурсії, два професійних міні-тренінги у ЗДО м. Ломжа, колективна творча майстерня, віртуальна екскурсія, віртуальний Круглий Стіл, воркшоп з розробки проєкту Положення про Міжнародний конкурс творчих і наукових робіт студентської молоді; міні-лекція з елементами презентації; музично-фольклорне свято, студентський форум.

Проєкт стартував офіційною зустріччю учасників української групи з Президентом та ректором MANS та офіційне відкриття Проєкту, що розпочалося з вручення його учасникам пакету матеріалів, що презентують Проєкт. Логічним продовженням стали знайомство учасників проєкту з сучасними, потужно обладнаними комп'ютерними класами, спортивними залами, спеціалізованими кабінетами. Позитивне враження справив міні-готель, де можуть зупинятися безкоштовно студенти з дітьми та студенти, що мають особливі потреби. Учасники ознайомилися зі специфікою роботи деканату, функціональними обов'язками його працівників.

Народознавчий напрям Проєкту активно реалізовувався двома екскурсіями. До «Етнографічного музею під відкритим небом Курп'ювські ім. Адама Хентніка» у м. Новогруді. Та подорожжю-екскурсією до м. Дроздово «Музею природи – Садіба Лютославських у Дроздово». Вони мали широкий пізнавально-краєзнавчий та історичний характер, що поглиблювало народознавчу компетентність учасників проєкту.

Музей природи гармонійно доповнив обізнаність учасників про природні особливості краю, презентувавши зразки місцевої флори і фауни.

Учасниками української групи проведено віртуальну екскурсію музеями та виставковими залами експозицій народної культури Чернігівського Полісся "Традиційні ремесла мого краю". Інтерактивна вікторина за її результатами засвідчила інтерес та обізнаність учасників проєкту. Емоційно зблизило та згуртувало учасників проєкту музично-фольклорне свято "Нумо до нашого кола!".

Ще один напрямок проєкту був насичений заходами, що презентують діяльність студентів спеціальності Дошкільна освіта, зокрема, власного ЗВО НДУ імені Миколи Гоголя, факультету педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв, спеціальності А2 Дошкільна освіта фахової кафедри. Оприлюднена наукова діяльність викладачів і студентів, яка здійснювалася з липня 2024 року в межах співпраці НДУ і MANS.

Також студенти представили відеопрезентацію про власні здобутки з науково-дослідницької роботи в галузі регіональної культури в межах діяльності студентських наукових студій. Учасники польської групи із зацікавленістю долучалися до обговорення інформації з відеопрезентації, що склало комунікацію учасників в інтерактивному форматі.

Окремі професійно націлені активності учасників проєкту реалізовувалися закладах дошкільної освіти Польщі. Це відбувалося в приватному мовно-мистецькому ЗДО «Академія дошкільника», що є особливо важливим для учасників української групи – студентів, що за бакалаврським і магістерським рівнями вищої освіти здобувають спеціальність А2 Дошкільна освіта. Професійну доцільність діяльності, до якої

долучались студенти засвідчив професійний міні-тренінг з методики виховання «Як мотивувати дітей до мовленнєвих комунікацій».

Професійно важливим для учасників проєкту стали презентований педагогами закладу дошкільної освіти «Піночкіо» м. Ломжа міні-тренінг «Інтерактивні методики соціально-особистісного розвитку дітей» та майстер-клас «Опануємо витинанки Чернігівського краю», який провели для майбутніх та практикуючих вихователів учасники української групи.

Важливим для професійного зростання учасників проєкту стало відвідування спеціального дошкільного закладу «Виняткова країна». Заходи цього напрямку мали професійно спрямоване методичне та народознавче підґрунтя.

Учасники проєкту українсько-польських молодіжних обмінів були присутніми на важливій події в студентському житті навчального закладу – MANS в Ломжі – Посвяті в першокурсники. За польськими традиціями ця урочистість має назву *ślubowanie*. Захід сполучав слова керівництва, запрошених гостей з виступами студентів. Особливо урочисто пройшла церемонія присяги студентів, що є в традиціях польського студентства.

Відповідно до плану заходів проєкту його учасники долучилися до розробки та затвердження Положення про Конкурс "Мій рідний край: долучаємося до джерел твоєї культури".

Наукові і культурно-освітні здобутки викладачів і студентів закладів вищої освіти України та Польщі, що реалізовувались в межах Проєкту українсько-польських обмінів та угод про співпрацю представлені у двох колективних монографіях студентів і викладачів: *Modern scientific views on the teaching and education of early children: collective monograph; Theoretical and methodological aspects of the implementation of preschool education: national challenges and European integration prospects: collective monograph*, оприлюднених видавництвом MANS у 2025 році [5; 10].

Висновки. Тож, підводячи підсумок важливості інтернаціоналізації для вищої педагогічної освіти, зазначу, що нами здійснений аналіз тенденцій і викликів вищої світової освіти сьогодні, окреслені та проаналізовані основні характеристики сучасної світової освіти. На основі аналізу зарубіжних наукових досліджень, визначені та охарактерезовані особливості вищої світової освіти сьогодні. Визначене й обґрунтоване базове поняття статті – інтернаціоналізація вищої освіти. Виявлені маркери ефективності інтернаціоналізації вищої освіти, здійснений аналіз їх науково-теоретичних і прикладних аспектів.

Представлений загальний огляд п'ятирічного досвіду проєктної діяльності НДУ імені Миколи Гоголя останніх років. Здійснено детальний аналіз освітньої та наукової співпраці кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя з Міжнародною Академією Прикладних Наук в Ломжі в межах угоди про співпрацю.

Окреслений та детально представлений важливий вектор інтернаціоналізації освіти – проєктна діяльність викладачів кафедри дошкільної освіти, зокрема, в межах реалізації проєкту Українсько-Польських молодіжних обмінів «Формування народознавчої компетентності студентської молоді України та Польщі через національну ідентичність на засадах регіональної культури».

Проаналізований досвід проєктної діяльності викладачів кафедри, що ініційовані МОН України та стосуються стратегії впровадження інноваційного зарубіжного досвіду впровадження інноваційного досвіду використання гри як засобу соціально-емоційного розвитку дошкільника шляхом викладання відповідних навчальних дисциплін та спецкурсів «Гра у закладах дошкільної освіти: цілісний погляд, системний підхід», та «Педагогіка гри у закладах дошкільної освіти» в освітній процес ЗВО.

Перспективами представленого у статті напрямку роботи викладачів Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя та Міжнародної Академії Прикладних Наук у Ломжі вбачаємо у продовженні міжнародної співпраці, яка буде деталізувати окреслені маркери інтернаціоналізації в указаних закладах вищої освіти України та Польщі.

Список використаних джерел

1. В які країни Європи їдуть навчатися українські студенти. URL: <http://www.aif.ua/society/social/1106906> (дата звернення: 21.02.2026).
2. Гра по-новому, навчання по-іншому : метод. посіб. / упоряд. О. Рома; The LEGO Foundation. Київ, 2018. 44 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/nova-ukrainska-shkola/LEGO/po-novomu-navchannya-po-inshomu.pdf> (дата звернення: 21.02.2026).
3. Заячук Ю. Інтернаціоналізація як складова діяльності університету та її роль у сучасній динаміці вищої освіти. *Український педагогічний журнал*. 2020. № 4. С. 34–44. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-4-34-44>
4. Красовська О. Ю. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору. *Вісник Академії митної служби України. Серія: Економіка*. 2011. № 2. С. 102–109.
5. Modern scientific views on the teaching and education of early children: collective monograph / Scient. edit.: Z. Sharlovich, N. Pykhtina, V. Slivka. Lomhza – Nizhyn. Publishing house: MANS w Łomhzy, 2025. 362 p.
6. Навчання через гру та діяльнісний підхід: огляд доказів : (Біла книга) / Дж. М. Зош, Е. Дж. Хопкінс, Х. Дженсен та ін. ; Київ : Фонд The LEGO Foundation, 2017. 39 с. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1aBKGkGI607NUMD_LLQpIP5UV6OR_Z_om?fbclid=IwAR2OVqC6KrL_TgYKRvV22yQrVp_ZGaYFVyN9ifgEjwQBaOHnJ2pofKFoaTE (дата звернення: 21.02.2026).
7. Нікітенко О. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 2. С. 205–216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2015_2_22 (дата звернення: 21.02.2026).
8. Науково-теоретичні підходи до розвитку і виховання дитини дошкільного віку / За заг. ред. З. Шарлович. Н. Пихтіної. Ломжа–Ніжин, 2024. 236 с.
9. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців дошкільної освіти України з інтеграцією в європейський освітній простір: кол. заруб. монографія / За заг. ред. О. Кононко, З. Шарлович. Ломжа–Ніжин, 2024. 243 с.
10. Theoretical and methodological aspects of the implementation of preschool education: national challenges and European integration prospects: collective monograph / general eds. Sharlovych Z., Pykhtina N. Łomża – Nizhyn, 2025. 180 p.
11. Програма соціально-емоційного розвитку і навчання дітей «Peppy Pals» («Веселі друзі»); The LEGO Foundation. 2023. URL: <https://gnmc.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Resursy-Peppy-Pals.docx> (дата звернення: 21.12.2025).
12. Фасилітація гри: мистецтво та наука про залучення дітей дошкільного віку до навчання через гру : (Біла книга) / Х. Дженсен, А. Пайл, Дж. М. Зош та ін. ; Київ : Фонд The LEGO Foundation, 2019. 43 с. URL: https://cms.learningthroughplay.com/media/2qrj1oxr/wp_%D1%84%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%B3%D1%80%D0%B8_2019_ukrainian-version-2.pdf (дата звернення: 21.02.2026).

References

1. V yaki krainy Evropy idut navchatysia ukrainski studenty. URL: <http://www.aif.ua/society/social/1106906> [in Ukrainian].
2. Roma, O. (Ed.). (2018). *Hra po-novomu, navchannia po-inshomu: Metodychnyi posibnyk* [Play in a new way, learning in a different way: A methodological guide]. The LEGO Foundation. [in Ukrainian].
3. Zaiachuk, Yu. (2020). Internatsionalizatsiia yak skladova diialnosti universytetu ta yii rol u suchasni dynamitsi vyshchoi osvity [Internationalization as a component of university activity and its role in the modern dynamics of higher education]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*, 4, 34–44 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-4-34-44>
4. Krasovska, O. Yu. (2011). Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity v umovakh hlobalizatsii svitovoho osvitnoho prostoru [Internationalization of higher education in the

conditions of globalization of the world educational space]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Seri: Ekonomika – Bulletin of the Academy of the Customs Service of Ukraine. Series: Economics*, 2, 102–109 [in Ukrainian].

5. Modern scientific views on the teaching and education of early children (2025). Scient. edit.: Z. Sharlovich, N. Pykhtina, V. Slivka. Lomzha – Nizhyn. Publishing house: MANS w Łomhży [in English].

6. Zosh, J. M., Hopkins, E. J., Jensen, H., Liu, C., Neale, D., Hirsh-Pasek, K., Solis, S. L., & Whitebread, D. (2017). *Navchannia cherez hru ta diialnisnyi pidkhid: Ohliad dokaziv (Bila knyha)* [Learning through play: A review of the evidence]. The LEGO Foundation. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1aBKGkGI607NUMD_LLQpIP5UV6OR_Z_om [in Ukrainian].

7. Nikitenko, O. V. (2015). Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity yak faktor rozvytku universytetu [Internationalization of higher education as a factor of university development]. *Osvitohichnyi dyskurs – Educational discourse*, 2, 205–216 [in Ukrainian].

8. (2024). Naukovo-teoretychni pidhody do rozvytku i vyhovannja dytyny doshkil'nogo viku [Scientific and theoretical approaches to the development and education of preschool children]. Za zag. red. Z. Sharlovych. N. Pyhtina. Lomzha – Nizhyn [in Ukrainian].

9. (2024). Teoretyko-metodolohichni zasady pidhotovky fakhivtsiv doshkilnoi osvity ukraïny z intehratsiieiu v yevropeïskyi osvittii prostir [Theoretical and methodological foundations for training preschool education specialists in Ukraine with integration into the European educational space]. Za zag. red O. Kononko, Z. Sharlovych. Lomzha – Nizhyn [in Ukrainian].

10. (2025). Theoretical and methodological aspects of the implementation of preschool education: national challenges and European integration prospects: collective monograph / general eds. Sharlovych Z., Pykhtina N. Łomża – Nizhyn [in English].

11. The LEGO Foundation. (2023). Prohrama sotsialno-emotsiinoho rozvytku i navchannia ditei "Peppy Pals" ("Veseli druzi") [Program of social and emotional development and learning for children "Peppy Pals" ("Cheerful Friends")]. URL: <https://gnmc.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Resursy-Peppy-Pals.docx> [in Ukrainian].

12. Jensen, H., Pyle, A., Zosh, J. M., Ibrahim, K. B., Saracho, O. N., Riunamo, A., & Khamre, B. (2019). *Fasyliitatsiia hry: Mystetstvo ta nauka pro zaluchennia ditei doshkilnoho viku do navchannia cherez hru (Bila knyha)* [Facilitating play: The art and science of engaging preschool children in learning through play (White paper)]. The LEGO Foundation. URL: https://cms.learningthroughplay.com/media/2qrj1oxr/wp_fasyliitatsiia-hry_2019_ukrainian-version-2.pdf [in Ukrainian].

Pykhtina N.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Preschool Education,
Nizhyn Mykola Gogol State University
pykhtina.np@ndu.edu.ua
orcid.org/0000-0001-6684-436X

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AS A CRITERION FOR ASSESSING ITS QUALITY AND A FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF THE SPECIALTY "PRE-SCHOOL EDUCATION"

The article analyzes the trends and challenges of today's higher education, outlines and analyzes the main characteristics of modern world education: its mobility, innovation, information and the involvement of information and communication technologies, inclusion, distance learning, adult education. Based on the analysis of foreign scientific research, the features of higher world and European education today are identified and characterized.

The purpose of the article is to present the experience of internationalization at the Mykola Gogol Nizhyn State University, in particular, as a criterion for assessing the quality of its activities and a factor in the development of the specialty "Preschool Education".

The main concept of the article is defined and substantiated – the internationalization of higher education as a process of systematic implementation of international experience in the educational, scientific and public activities of higher educational institutions, which is an integral part of cooperation at various levels. Markers of the effectiveness of internationalization of higher education have been identified, namely: internationalization of higher education at the state and interstate levels, European educational policy on the internationalization of higher education, internationalization strategy at the level of a specific university, communication and ICT in international activities and interstate cooperation, involvement of tools for internationalization of scientific activity of higher education institutions (citation indices, criteria and indicators of research quality, scientometric systems, ways of migration of scientific information). An analysis of their scientific, theoretical and applied aspects has been conducted.

The experience of project activity of the teachers of the department, initiated by the Ministry of Education and Science of Ukraine and related to the strategy of implementing innovative foreign experience of using the game as a means of socio-emotional development of a preschooler by teaching relevant academic disciplines and special courses "Game in preschool educational institutions: a holistic view, a systematic approach" and "Pedagogy of the game in preschool educational institutions" into the educational process of higher educational institutions was analyzed.

The scientific novelty of the article lies in the general review of the five-year experience of project activities of the Mykola Gogol Nizhyn State University in recent years. A detailed analysis of the educational and scientific cooperation of the Department of Preschool Education of the Mykola Gogol Nizhyn State University with the International Academy of Applied Sciences in Lomza within the framework of the cooperation agreement was conducted. An important vector of internationalization of education is outlined and presented in detail – the project activity of the teachers of the Department of Preschool Education. In particular, within the framework of cooperation with MANS, a Ukrainian-Polish youth exchange project was implemented, which was implemented with the assistance and financing of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine "Formation of ethnographic competence of student youth of Ukraine and Poland through national identity based on regional culture".

The internationalization of higher pedagogical education in Ukraine in the face of modern challenges can contribute to its stability and development: become a mechanism for attracting international support, as well as contribute to improving quality and competitiveness in the global market.

Key words: higher world education, characteristics of modern world education, internationalization of higher education, higher education institution, mobility, innovation, information, information and communication technologies, inclusion, distance learning, adult education, external academic education.

Отримано редколегією / Received: 28.02.2026

Прорецензовано / Revised: 13.03.2026

Опубліковано / Published: 27.03.2026